

АКРЕДИТАЦИОНО ТЕЛО СРБИЈЕ

АТС-ПА 01

ПРАВИЛА АКРЕДИТАЦИЈЕ

дванаесто издање

Београд, јул 2019. године

Садржај

1. ОПШТЕ	3
2. УВОД	5
3. АКРЕДИТАЦИЈА ТЕЛА ЗА ОЦЕЊИВАЊЕ УСАГЛАШЕНОСТИ	8
4. ПОЧЕТНА АКРЕДИТАЦИЈА	11
5. АКТИВНОСТИ У ЦИКЛУСУ АКРЕДИТАЦИЈЕ	17
6. ОБНАВЉАЊЕ АКРЕДИТАЦИЈЕ	18
7. ПРОМЕНЕ У ОБИМУ АКРЕДИТАЦИЈЕ	18
8. СУСПЕНЗИЈА АКРЕДИТАЦИЈЕ	19
9. ПРЕСТАНАК АКРЕДИТАЦИЈЕ	20
10. ПРИГОВОРИ И ЖАЛБЕ	20
11. ОБАВЕЗЕ	21
12. ПРЕКОГРАНИЧНА АКРЕДИТАЦИЈА	25

1 ОПШТЕ

1.1 Сврха

Правила акредитације (у даљем тексту: Правила) су правила Акредитационог тела Србије (у даљем тексту: АТС) којима се ближе уређује:

- поступак акредитације,
- захтеви које мора да испуни тело за оцењивање усаглашености,
- права и обавезе учесника у поступку добијања и одржавања акредитације.

1.2 Подручје примене

Правила су намењена запосленима у АТС-у, члановима органа и тела АТС-а, оцењивачима АТС-а и телима за оцењивање усаглашености.

1.3 Дефиниције

У Правилима се примењују дефиниције дате у следећим документима:

- Уредба о захтевима за акредитацију и тржишни надзор (765/2008/EZ)
- SRPS ISO 9000:2015 - Систем менаџмента квалитетом - Основе и речник
- SRPS ISO/IEC 17011:2018 - Оцењивање усаглашености - Општи захтеви за акредитациона тела која акредитују тела за оцењивање усаглашености
- SRPS ISO/IEC 17000:2007 - Оцењивање усаглашености - Речник и општа начела.

1.3.1 Акредитација

Акредитација је утврђивање од стране националног тела за акредитацију да ли тело за оцењивање усаглашености испуњава захтеве за обављање одређених послова оцењивања усаглашености, који су утврђени у одговарајућим српским, односно међународним и европским хармонизованим стандардима, и када је применљиво, све додатне захтеве дефинисане за поједине области, укључујући и захтеве утврђене у релевантним секторским шемама за оцењивање усаглашености.

1.3.2 Акредитационо тело

Национално тело надлежно за акредитацију.

1.3.3 Тело за оцењивање усаглашености

Правно лице или део правног лица, такав да може бити правно одговоран, које обавља активности оцењивања усаглашености, што укључује испитивање, еталонирање, сертификацију, контролисање, верификацију и валидацију и испитивање оспособљености.

Напомена: Када се у овим Правилима користи израз тело за оцењивање усаглашености, он се односи и на подносиоца пријаве за акредитацију и на акредитовано тело за оцењивање усаглашености, уколико није другачије наведено.

1.3.4 Међународне организације

Међународне организације чији је АТС члан су: European co-operation for Accreditation (EA) - Европска организација за акредитацију, International Accreditation Forum (IAF) - Међународни форум за акредитацију и International Laboratory Accreditation cooperation (ILAC) - Међународна организација за акредитацију лабораторија.

1.3.5 Заинтересоване стране

Стране које су непосредно или посредно заинтересоване за акредитацију.

Напомена: Непосредан интерес се односи на тела које се акредитују, а посредан интерес на тела и друге организације које користе или се ослањају на акредитоване услуге оцењивања усаглашености.

1.3.6 Знак (логотип) акредитационог тела

Знак (логотип) који акредитационо тело користи за своју идентификацију.

1.3.7 Симбол акредитације и позивање на акредитацију

Симбол акредитације је симбол који акредитационо тело издаје телима за оцењивање усаглашености да га користе ради позивања да су акредитована. Уместо симбола акредитације, акредитована тела за оцењивање усаглашености могу користити текстуално позивање на акредитацију, а могу се позивати на статус АТС-а као потписника мултилатералних споразума о међусобном признавању.

1.3.8 Комбиновани знакови

Знакови ILAC или IAF мултилатералних споразума о међусобном признавању у комбинацији са симболом акредитације представљају комбиноване знакове за које АТС даје право акредитованим телима за оцењивање усаглашености да их користе.

1.3.9 Обим акредитације

Специфициране активности оцењивања усаглашености за које се акредитација тражи или се додељује. Обим акредитације може бити фиксни и флексибилни. Флексибилни обим акредитације је обим акредитације изражен на начин који омогућава телу за оцењивање усаглашености да измени методу и друге параметре који спадају у област компетенције тела за оцењивање усаглашености, како је потврђено од стране акредитационог тела.

1.3.10 Исправа о усаглашености

Извештај о испитивању, уверење о еталонирању, сертификат, извештај или сертификат о контролисању, извештај о верификацији и валидацији, извештај о испитивању оспособљености, који издаје акредитовано тело за оцењивање усаглашености за активности из додељеног обима акредитације.

1.3.11 Жалба

Захтев тела за оцењивање усаглашености за разматрање сваке неповољне одлуке о акредитацији а која се односи на жељени статус акредитације.

1.3.12 Приговор

Израз незадовољства, другачији од жалбе, упућен акредитационом телу од стране било које особе или организације у вези са активностима акредитационог тела или акредитованог тела за оцењивање усаглашености, на који се очекује одговор.

1.3.13 Осведочење

Посматрање тела за оцењивање усаглашености приликом обављања активности оцењивања усаглашености у оквиру његовог обима акредитације, које врши акредитационо тело.

1.3.14 Проширење акредитације

Додавање активности оцењивања усаглашености у обим акредитације.

1.3.15 Повлачење акредитације

Укидање акредитације за целокупни обим.

1.3.16 Смањење обима акредитације

Укидање дела обима акредитације.

1.3.17 Програм оцењивања

Низ оцењивања конзистентан са специфичном шемом акредитације које акредитационо тело спроводи над одређеним телом за оцењивање усаглашености током циклуса акредитације.

2 УВОД

2.1 Опште о акредитацији

Акредитација је начин за успостављање поверења на тржишту производа и услуга јер представља независну и непристрасну оцену компетентности тела која обављају послове испитивања, еталонирања, сертификације, контролисања, верификације и валидације или испитивања оспособљености. Доказивање усаглашености са захтевима прописа, стандарда и уговорних техничких спецификација је претпоставка за остваривање конкурентности на тржишту. У овом процесу је од изузетне важности да се користе услуге компетентних и технички оспособљених лабораторија, контролних тела, сертификационих тела, тела за верификацију и валидацију и провајдера за испитивање оспособљености лабораторија, чиме се обезбеђује поверење у обављена испитивања, еталонирања, контролисања, сертификације, верификације и валидације.

Активно учешће АТС–а у европским и међународним организацијама за акредитацију и усклађивање правила и поступка акредитације са међународним стандардима, политиком и принципима ЕА, IAF и ILAC, обезбеђује препознавање и прихватање, на међународном нивоу, резултата оцењивања усаглашености спроведеног у Републици Србији.

Инфраструктура квалитета у Републици Србији је успостављена на основама четири закона:

1. Закон о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Сл. гласник РС”, бр. 36/09)
2. Закон о метрологији („Сл. гласник РС”, бр. 15/2016)

3. Закон о стандардизацији („Сл. гласник РС”, бр. 36/09 и 46/15)
4. Закон о акредитацији („Сл. гласник РС”, бр. 73/10).

Акредитација је једна од четири компоненте инфраструктуре квалитета у Републици Србији.

2.2 Акредитационо тело Србије

2.2.1 Општи подаци:

Пун назив: Акредитационо тело Србије

Скраћени назив: АТС (АТS)

Назив на енглеском: Accreditation Body of Serbia

Седиште: Влајковићева 3, V спрат, 11000 Београд 6, поштански фах 92, Србија

Е- mail: office@ats.rs

Интернет страница: www.ats.rs

2.2.2 Правни статус

АТС је једино тело у Републици Србији коме се Законом о акредитацији поверава обављање послова акредитације. Оснивач АТС-а је Република Србија, за коју оснивачка права врши Влада, у складу са законом.

АТС је установа која се региструје у складу са законом.

2.2.3 Надлежности и одговорност за поступке

Законом о акредитацији уређени су: положај и рад АТС-а, послови АТС-а, органи и тела АТС-а, средства за рад, поступак акредитације, прекогранична акредитација и надзор над радом АТС-а.

Сходно Закону о акредитацији, АТС обавља следеће послове:

1. утврђује компетентност тела за оцењивање усаглашености за обављање послова испитивања, еталонирања, контролисања, сертификације производа, сертификације система менаџмента и сертификације особа;
2. утврђује компетентност за обављање других послова оцењивања усаглашености, у складу са посебним законом;
3. утврђује и објављује правила акредитације која су заснована на одговарајућим српским, међународним и европским стандардима и документима међународних и европских организација за акредитацију;
4. води јавни регистар акредитованих тела за оцењивање усаглашености;
5. учествује у раду међународних и европских организација за акредитацију;
6. организује и спроводи обуку оцењивача у области акредитације;
7. организује семинаре и курсеве и врши промоцију значаја и улоге акредитације;
8. обавља и друге послове, у складу са законом, оснивачким актом и статутом.

Оснивач одговара за обавезе АТС-а у случају да АТС не може да испуни обавезе из своје имовине или ако би испуњење обавеза из имовине АТС-а озбиљно угрозило његов рад.

2.2.4 Знак (логотип) АТС-а и симбол акредитације

АТС има знак (логотип) који користи за сопствену идентификацију и који је интелектуална својина АТС-а. Он се користи у складу са *Правилима за коришћење знака (логотипа) Акредитационог тела Србије*.

АТС након доделе акредитације акредитованом телу за оцењивање усаглашености даје симбол акредитације који оно користи да означи статус акредитованог тела за оцењивање усаглашености. Обавеза тела за оцењивање усаглашености је да овај симбол користи у складу са *Правилима за коришћење симбола акредитације, позивање на акредитацију и позивање на статус АТС-а као потписника EA MLA, ILAC MRA и IAF MLA споразума*.

2.2.5 Органи и тела АТС-а

АТС је организовано и вођено тако да се штити објективност и непристрасност својих активности, односно послова из делокруга својих надлежности.

Органи АТС-а су: Управни одбор, директор и Надзорни одбор, а стручна тела: Савет за акредитацију и технички комитети.

Начин образовања органа и стручних тела АТС-а, њихов делокруг, избор чланова органа и тела, начин одлучивања и друга питања значајна за рад органа и стручних тела ближе је уређено Статутом АТС-а.

2.2.6 Унутрашња организација

Унутрашња организација АТС-а је утврђена Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места, који доноси директор АТС-а уз сагласност Управног одбора.

2.2.7 Систем менаџмента

Систем менаџмента АТС-а заснива се на захтевима стандарда SRPS ISO/IEC 17011, захтевима Уредбе (ЕЗ) бр. 765/2008, односно Закону о акредитацији, и одговарајућим обавезујућим EA/IAF/ILAC документима.

2.2.8 Људски ресурси

АТС има на располагању довољан број компетентног особља за правилно обављање послова из своје надлежности. Људске ресурсе АТС-а чине: стално запослено особље и екстерно ангажовани оцењивачи и технички експерти, као и ангажовани експерти за поступак одлучивања о акредитацији. Дужности, одговорности и овлашћења целокупног особља АТС-а утврђени су интерним документима.

2.2.9 Финансирање

Средства за рад АТС-а обезбеђују се: наплатом трошкова акредитације, из буџета Републике Србије и из других извора, у складу са законом.

Под наплатом трошкова акредитације сматрају се приходи који се остварују пружањем услуга, у складу са Одлуком о висини трошкова акредитације.

Износ средстава за рад АТС-а која се обезбеђују из буџета Републике Србије утврђују се годишњим програмом рада АТС-а.

Средствима из других извора сматрају се други приходи остварени у складу са законом. АТС не сме примати поклоне (донације) од корисника услуга.

Средства за чланарине АТС-а у међународним и европским организацијама за акредитацију, која се утврђују годишњим програмом рада АТС-а обезбеђују се из буџета Републике Србије.

2.3 Међународна сарадња

АТС је 2002. године постао придружени члан Европске организације за акредитацију (ЕА), а од 24. маја 2012. године и њен пуноправни члан. АТС је потписао 24. маја 2012. године Мултилатерални споразум о међусобном признавању еквивалентности система акредитације (ЕА МЛА) са ЕА за следеће врсте акредитације: лабораторије за испитивање, укључујући медицинске лабораторије, лабораторије за еталонирање, контролна тела и сертификациона тела за сертификацију производа. АТС је такође, 27. маја 2014. године потписао нови ЕА МЛА споразум који је, поред области испитивања укључујући медицинске лабораторије, еталонирања, контролисања и сертификације производа, укључио и сертификацију система менаџмента и сертификацију особа. Споразум је, у истом обиму, потврђен Одлуком Савета за мултилатерални споразум (ЕА МАС) 2018. године.

АТС је 2009. године постао придружени члан Међународне организације за акредитацију лабораторија ИЛАС, а у децембру 2011. године и члан Међународног форума за акредитацију (IAF) потписивањем Споразума о разумевању. АТС је од 2012. године потписник Споразума о међусобном признавању еквивалентности система акредитације у оквиру ИЛАС-а (ИЛАС МРА) за области еталонирања, испитивања и контролисања и Споразума о међусобном признавању еквивалентности система акредитације (IAF МЛА) за област сертификације производа, а 6. октобра 2014. године АТС је потписао IAF МЛА споразума за област сертификације система менаџмента, (Sub-scopes: Level 4: Nil, Level 5: ISO 9001, ISO 14001), док је од 20. октобра 2016. године потписник IAF МЛА споразума за област сертификације особа подобласт “-“.

АТС има склопљене споразуме о билатералној сарадњи у области акредитације са акредитационим телима суседних земаља и земаља са којима постоји обострани интерес за билатералну сарадњу акредитационих тела. Информације о склопљеним споразумима ажурирају се на интернет порталу АТС-а www.ats.rs.

3 АКРЕДИТАЦИЈА ТЕЛА ЗА ОЦЕЊИВАЊЕ УСАГЛАШЕНОСТИ

3.1 Захтеви за акредитацију

Захтеви за стицање и одржавање акредитације су утврђени у:

- Закону о акредитацији;
- српским стандардима којима су преузети међународни, односно европски хармонизовани стандарди, који садрже опште критеријуме, односно захтеве које треба да испуне тела за оцењивање усаглашености за поједине врсте акредитација;
- документима са обавезном применом као што су смернице за примену европских и међународних стандарда и упутстава из области акредитације и оцењивања усаглашености које су издале ЕА, IAF и ИЛАС;
- правилима акредитације.

Листа докумената који садрже захтеве које треба да испуни подносилац пријаве за акредитацију и акредитовано тело за оцењивање усаглашености је расположива на захтев и на интернет порталу АТС-а www.ats.rs.

Уколико се измене захтеви за акредитацију, АТС о томе обавештава тела за оцењивање усаглашености, као и о прелазном периоду у којем су дужна да се усагласе са измењеним захтевима.

3.2 Тумачења и упутства

АТС спроводи поступак акредитације и остале активности у циклусу акредитације у свему, према захтевима докумената, како је наведено у тачки 3.1 ових правила.

У складу са својом надлежношћу, АТС се у поступку акредитације придржава и докумената и смерница за примену европских и међународних стандарда и упутстава из области акредитације и оцењивања усаглашености које су издале ЕА, IAF и ILAC.

Уколико се затражи тумачење појединих захтева из референтних докумената за акредитацију за које не постоје упутства за примену, АТС ће дати одговарајуће тумачење ангажовањем стручних тела, у сарадњи са заинтересованим странама.

3.3 Поверљивост

Запослени у АТС-у, лица из органа и стручних тела АТС-а, као и лица која су уговорно ангажована да обављају одређене послове у име АТС-а, обавезни су да осигурају поверљивост података и информација до којих долазе при обављању послова за АТС. У случајевима када постоји законска обавеза да се такви подаци објаве, АТС ће о томе обавестити у писаној форми заинтересоване стране.

АТС је утврдио документа и податке који се сматрају поверљивим, начин чувања поверљивости, као и поступак у случају повреде правила о поверљивости.

3.4 Поступак акредитације

У складу са политиком без дискриминације коју води АТС, прихватиће се и размотрити све пријаве за акредитацију које поднесу тела за оцењивање усаглашености заинтересована за акредитацију, уколико је то у делокругу рада, односно у оквиру *области активности АТС-а*.

Тело за оцењивање усаглашености може у било ком тренутку одустати од поступка акредитације.

3.5 Обим акредитације

Тело за оцењивање усаглашености подноси пријаву за акредитацију за обим акредитације за који сматра да је компетентно. Овај обим акредитације се усаглашава у почетној фази поступка акредитације и коначно потврђује у поступку одлучивања о акредитацији.

Смернице за исказивање обима акредитације за различите врсте тела за оцењивање усаглашености су доступна на интернет порталу АТС-а www.ats.rs, као и на захтев.

3.6 Језик поступка акредитације

АТС спроводи поступак акредитације на српском језику. У случајевима прекограничне акредитације односно ангажовања страног оцењивача у тиму за оцењивање, оцењивање или део оцењивања се спроводи на енглеском језику, односно другом договореном језику, уз ангажовање преводиоца, ако је потребно.

3.7 Трошкови акредитације

Тело за оцењивање усаглашености плаћа одговарајуће трошкове акредитације у складу са потписаним уговором којим се регулишу међусобна права и обавезе, као и *Одлуком о висини трошкова акредитације* и која је доступна и на интернет порталу АТС-а.

3.8 Пренос акредитације

У случају промена правног статуса акредитованог тела за оцењивање усаглашености АТС ће пренети акредитацију правном следбенику тела за оцењивање усаглашености под условом да је:

- прихватио политику и поступке система менаџмента тела за оцењивање усаглашености;
- задржао кључно особље тела за оцењивање усаглашености;
- задржао и примењује методе и поступке оцењивања усаглашености које је користило акредитовано тело за оцењивање усаглашености;
- задржао опрему и уређаје и релевантни простор тела за оцењивање усаглашености који су неопходни и довољни за компетентно спровођење послова оцењивања усаглашености.

Уколико се захтева пренос акредитације, акредитовано тело за оцењивање усаглашености доставља АТС-у захтев за пренос акредитације који садржи:

- опис разлога због којих се тражи пренос акредитације;
- јасан и прецизан опис новог правног статуса, као и сва релевантна документа којима се потврђује нови правни статус;
- опис могућих промена у систему менаџмента;
- изјаву новог власника/менаџмента да ће испуњавати захтеве за акредитацију;
- планиране активности са временском одредницом за ажурирање интерних докумената, укључујући, али не ограничавајући се на документа система менаџмента у складу са насталим променама;
- информације у вези ажурирања неопходних уговора са запосленима, уговорима са подуговорачима и сл. где је релевантно.

Пренос акредитације је могућ и унутар истог правног лица нпр. у случају спајања два или више акредитованих тела за оцењивање усаглашености. У овом случају, период важења акредитације је најкраћи период трајања акредитације тела која се спајају.

У зависности од насталих промена, АТС ће одлучити да ли ће донети одлуку о преносу акредитације на основу достављених докумената, или ће донети одговарајућу одлуку након добијања додатних информација, или реализације оцењивања на локацији тела за оцењивање усаглашености.

3.9 Акредитација за потребе именовања/овлашћивања тела за оцењивање усаглашености

АТС као потписник ЕА МЛА, поштује ЕА политику везану за акредитацију у сврху нотификације, а која је садржана у *Document on Accreditation for Notification Purposes (EA-2/17 M)*.

Утврђене захтеве у наведеном документу АТС ће користити када акредитује тела за оцењивање усаглашености која ће тражити, на основу акредитације код АТС-а, пријављивање за обављање послова оцењивања усаглашености, у складу са хармонизованим законодавством Европске уније, а док се у Републици Србији не стекну услови за пријављивање тела за оцењивање усаглашености, АТС користи захтеве из наведеног документа, када акредитује тела за оцењивање усаглашености која ће тражити, на основу акредитације код АТС-а, именовање/овлашћивање за обављање послова оцењивања усаглашености у складу са прописима Републике Србије, којима су преузети прописи хармонизованог законодавства Европске уније (раније директиве новог приступа).

Ради остварења наведеног циља, АТС преузима одговорност да на основу Document on Accreditation for Notification Purposes (EA-2/17 M), а у сарадњи са надлежним министарством за именовање/овлашћивање тела за оцењивање усаглашености, идентификује стандарде који су погодни да се користе за акредитацију, имајући у виду активности оцењивања усаглашености за које тела за оцењивање усаглашености тражи акредитацију.

4 ПОЧЕТНА АКРЕДИТАЦИЈА

4.1 Информисање о акредитацији

На интернет порталу АТС-а www.ats.rs се налазе информације о правилима акредитације, поступку акредитације, трошковима акредитације, неопходној документацији за отпочињање поступка акредитације и образац *Пријаве за акредитацију*.

На писани захтев тела за оцењивање усаглашености АТС обезбеђује неопходну документацију за отпочињање поступка акредитације и образац *Пријаве за акредитацију*.

4.2 Подношење и разматрање пријаве за акредитацију

4.2.1 Подношење пријаве за акредитацију

Поступак акредитације покреће се на основу пријаве коју подноси тело за оцењивање усаглашености.

Уз попуњен образац *Пријаве за акредитацију* тело за оцењивање усаглашености доставља и одговарајућа документа/информације која су специфицирана у *Пријави за акредитацију* за сваку врсту/шему акредитације понаособ.

4.2.2 Преиспитивање пријаве

Пријава за акредитацију са пратећом документацијом се евидентира у АТС-у на прописан начин. Комплетност сваке поднете пријаве за акредитацију и пратеће документације се преиспитује и, у случају некомплетности пријаве, АТС ће тражити од тела за оцењивање усаглашености да допуни пријаву. Допуна пријаве за акредитацију се може тражити само једном. Уколико тело за оцењивање усаглашености не достави комплетну пријаву, што укључује и сва документа тражена истом, АТС неће прихватити пријаву, а тело за оцењивање усаглашености у том случају има право жалбе.

Поступком преиспитивања пријаве за акредитацију утврђује се способност АТС-а да обави оцењивање, у смислу сопствене политике и процедура, компетентности и доступности одговарајућег особља за активности оцењивања и доношења одлуке. Такође, преиспитивање обухвата и утврђивање способности АТС-а да благовремено обави почетно оцењивање и донесе одговарајућу одлуку о акредитацији.

Уколико на основу преиспитивања АТС не може прихватити пријаву за акредитацију (нпр. пријављени обим акредитације није у делокругу рада АТС-а или из било ког другог оправданог разлога), тело за оцењивање усаглашености ће о томе писаним путем бити обавештено, уз адекватно објашњење разлога неприхватања пријаве. Тело за оцењивање усаглашености има право жалбе уколико је незадовољно одлуком АТС-а о неприхватању пријаве.

Уколико постоји доказ о обманама, намерном давању неистинитих информација или прикривању информација од стране подносиоца пријаве за акредитацију, приликом подношења и разматрања пријаве или у било ком другом тренутку у поступку почетне акредитације, АТС неће прихватити пријаву или ће донети одлуку о прекиду поступка акредитације, а тело за оцењивање усаглашености има право жалбе уколико је незадовољно одлуком АТС-а.

4.2.3 Уговарање

Након прихватања пријаве за акредитацију, АТС и тело за оцењивање усаглашености склапају уговор у коме су наведени права и обавезе уговорних страна и друга питања везана за акредитацију. Уговор производи правно дејство и сматра се важећим даном потписивања од стране обе уговорне стране. У случају да тело за оцењивање усаглашености исти не потпише, АТС доноси одлуку о прекиду поступка акредитације. Тело за оцењивање усаглашености има право жалбе уколико је незадовољно одлуком АТС-а о прекиду поступка акредитације.

4.2.4 Прелиминарна посета

Тело за оцењивање усаглашености, може да се изјасни да жели реализацију прелиминарне посете током које треба да се оцени његова спремност за оцењивање и за коју сноси прописане трошкове.

Прелиминарна посета се реализује са циљем да се:

- изворно упозна организациона структура, локације и ресурси којима располаже тело за оцењивање усаглашености за тражени обим акредитације;
- процени његова општа припремљеност за наставак поступка акредитације;
- упозна ниво документованости система менаџмента у односу на захтеве референтних докумената за акредитацију тела за оцењивање усаглашености;
- процени трајање, обим и неопходни ресурси за оцењивање.

О реализованој прелиминарној посети се израђује записник о посети који се доставља телу за оцењивање усаглашености.

Уколико се на основу резултата прелиминарне посете утврди да процес акредитације не може бити настављен, доноси се одлука о прекиду процеса акредитације. Тело за оцењивање усаглашености има право жалбе уколико је незадовољно одлуком АТС-а о прекиду поступка акредитације.

4.3 Припрема за оцењивање

4.3.1 Именовање тима за оцењивање

Тим за оцењивање се именује тако да по саставу (броју чланова тима и структури) одговара обиму и разноврсности послова оцењивања усаглашености за које се тражи акредитација. Тим за оцењивање чине водећи оцењивач и одговарајући број оцењивача/техничких оцењивача и/или техничких експерата за сваку област оцењивања усаглашености.

АТС благовремено обавештава тело за оцењивање усаглашености о именима чланова тима за оцењивање и организацији у којој су они запослени, како би се омогућило да тело за оцењивање усаглашености упути примедбе на именовање одређеног члана тима. У случају постојања писане примедбе на поједине чланове, иста се разматра и уколико се процени да је примедба оправдана, именује се нови тим за оцењивање/вођа тима/члан тима. У случају да тело за оцењивање усаглашености, није сагласно ни са измењеним тимом за оцењивање, АТС предлаже да именује у тим оцењивача/експерта из акредитационог тела потписника мултилатералних споразума, уместо члана тима за чије именовање је упућена примедба. Уколико тело за оцењивање усаглашености није сагласно ни са измењеним тимом за оцењивање уз ангажовање оцењивача/експерта из иностранства, АТС доноси одлуку о прекиду поступка акредитације. Тело за оцењивање усаглашености има право жалбе уколико је незадовољно одлуком АТС-а о прекиду поступка акредитације.

Ангажовање оцењивача/техничких експерата из других акредитационих тела потписница ЕА МЛА споразума могуће је, такође, и уколико приликом преиспитивања сопствених ресурса за спровођење поступка акредитације АТС процени да нема довољну компетентност, односно да му недостају људски ресурси за компетентно и непристрасно обављање предметног оцењивања или у случају прекограничне акредитације.

4.4 Оцењивање

Поступак оцењивања спроводи именовани тим за оцењивање обухвата преглед документације и оцењивање на локацији тела за оцењивање усаглашености.

4.4.1 Преглед документације

Преглед достављене документације обавља именовани тим за оцењивање. Прегледом документације се утврђује усаглашеност документације са захтевима референтних докумената за пријављену врсту и обим акредитације. Неусаглашености и/или недостаци утврђене током прегледа документације морају бити отклоњене у дефинисаном року. Уколико тело за оцењивање усаглашености не достави благовремено доказе о отклоњеним неусаглашеностима и/или недостацима АТС тражи писано изјашњење о намерама за наставак поступка акредитације.

Уколико се тело за оцењивање усаглашености не изјасни у дефинисаном року о наставку поступка акредитације, односно не достави доказе, сматра се да је одустало од даљег поступка акредитације и АТС доноси одлуку о прекиду поступка акредитације. Такође, немогућавање реализације оцењивања на локацији може да доведе до прекида процеса акредитације и с тим у вези одговарајуће одлуке.

Тело за оцењивање усаглашености има право жалбе уколико је незадовољно одлуком АТС-а о прекиду поступка акредитације.

4.4.2 Оцењивање на локацији

За свако оцењивање израђује се план оцењивања и усаглашава термин за спровођење оцењивања на локацији са телом за оцењивање усаглашености. Код почетног оцењивања морају се оценити све локације на којима се обавља једна или више следећих активности, а које обим акредитације обухвата: формулисање политике, развијање процеса и/или процедура, преиспитивање уговора, планирање оцењивања усаглашености, спровођење послова оцењивања усаглашености, преиспитивање и одобравање резултата оцењивања усаглашености и одлучивање о тим резултатима.

Када осведочење у планиране и договорене послове оцењивања усаглашености није могуће спровести током оцењивања на локацији, оно се планира посебно - пре или после оцењивања на локацији. Избор репрезентативних узорака послова оцењивања усаглашености, који ће бити предмет осведочења се обавља уз поштовање критеријума за осведочење који су дати у упутству за одређивање локација на којима ће се обавити оцењивање, броја дана оцењивања и за избор репрезентативног узорка послова оцењивања усаглашености из обима акредитације који ће бити предмет осведочења.

Оцењивање на локацији спроводи се у складу са процедуром АТС-а за оцењивање тела за оцењивање усаглашености и састоји се од уводног састанка, оцењивања и завршног састанка.

На уводном састанку представницима тела за оцењивање усаглашености се саопштавају све релевантне информације у вези поступка оцењивања и даљег тока поступка акредитације, укључујући и обавезе у вези чувања поверљивости. На уводном састанку се, између осталог потврђује план и обим оцењивања.

Тело за оцењивање усаглашености мора током оцењивања омогућити тиму за оцењивање АТС-а увид у сва релевантна документа, приступ у све просторије које су у вези са пословима оцењивања усаглашености за који се тражи акредитација, као и разговор са особљем које је укључено у послове обухваћене оцењивањем.

На завршном састанку, тим за оцењивање обавештава представнике тела за оцењивање усаглашености о налазима оцењивања, укључујући и утврђене неусаглашености и/или забринутости, уколико их је било, поступку у вези решавања утврђених неусаглашености и/или забринутости, као и о препоруци тима за оцењивање у вези одлуке о акредитацији. Телу за оцењивање усаглашености се мора омогућити да постави питања, односно затражи разјашњења у вези налаза тима за оцењивање. Утврђене неусаглашености/забринутости се специфицирају у Листи налаза. Уколико не дође до разумевања, односно не постигне се сагласност у вези са констатованим неусаглашеностима и/или забринутостима вођа тима то наводи у Листи налаза. Представници тела за оцењивање усаглашености се изјашњавају о налазима оцењивања и у случају неслагања са налазима тима за оцењивање, објашњење неслагања тело за оцењивање усаглашености може проследити АТС-у.

4.4.3 Отклањање неусаглашености и забринутости

Када су током оцењивања утврђене неусаглашености, тело за оцењивање усаглашености је дужно да у дефинисаном року достави предлог мера за отклањање утврђених неусаглашености који укључује и анализу узрока неусаглашености. Уколико вођа тима и чланови тима за оцењивање не оцене предложене мере као адекватне тело за оцењивање усаглашености има додатни рок да дефинише нови предлог мера. Рок за отклањање неусаглашености не може бити дужи од три месеца приликом почетног оцењивања, од дана када је прихваћен предлог мера за њихово отклањање. У свим осталим случајевима, рок за

отклањање неусаглашености је један месец. Овај рок се може продужити на још један месец на захтев тела за оцењивање усаглашености.

У дефинисаном року тело за оцењивање усаглашености обавештава АТС, писаним путем, о отклањању утврђених неусаглашености и доставља доказе о спроведеним мерама, односно отклањању неусаглашености.

Тим за оцењивање потврђује да ли су утврђене неусаглашености отклоњене на задовољавајући начин. Потврђивање отклањања неусаглашености се може обавити прегледом и оценом достављених писаних доказа и/или накнадним оцењивањем. Уколико се оцени да достављени докази нису адекватни тело за оцењивање усаглашености има додатни рок да достави додатне информације – допуњене доказе.

Уколико се мере за отклањање неусаглашености не дефинишу у утврђеном року односно уколико су предложене мере и даље неадекватне, или ако се неусаглашености не отклоне у предвиђеном року, АТС доноси одлуку о недодељивању акредитације, а поступак се може поново покренути подношењем нове пријаве за акредитацију.

Тело за оцењивање усаглашености има право жалбе уколико је незадовољно одлуком АТС-а о недодељивању акредитације.

Када су током оцењивања утврђене забринутости, тело за оцењивање усаглашености је дужно да у дефинисаном року достави предлог мера и рокова за отклањање утврђених забринутости, који укључује и анализу узрока забринутости. Уколико вођа тима и чланови тима за оцењивање не оцене предложене мере и рокове као адекватне, тело за оцењивање усаглашености има додатни рок да дефинише нови предлог мера.

Тим за оцењивање потврђује да ли су утврђене забринутости отклоњене на задовољавајући начин, током наредног оцењивања тела за оцењивање усаглашености. Уколико се том приликом установи да утврђена забринутост није отклоњена, онда се у вези тог захтева може утврдити неусаглашеност.

Уколико се у периоду отклањања неусаглашености догоде промене које могу утицати на коначну препоруку тима за оцењивање (нпр. промена кључног особља, промена локације на којој се обављају послови оцењивања усаглашености), може се реализовати додатно оцењивање.

4.5 Доношење одлуке о акредитацији

4.5.1 Препорука тима за оцењивање

Након завршених активности оцењивања и верификације отклоњености утврђених неусаглашености, односно потврде да су предложене мере и рокови за отклањање утврђених забринутости одговарајући, тим за оцењивање даје препоруку у вези са акредитацијом.

4.5.2 Одлучивање о акредитацији

Одлуку о акредитацији доноси директор АТС-а на основу предлога Комисије за акредитацију.

Комисија за акредитацију се састоји од стално запосленог особља у АТС-у који нису учествовали у оцењивању о чијим налазима се одлучује и по потреби екстерно ангажованих експерата који обезбеђују потребну техничку експертизу за области оцењивања усаглашености које су предмет одлучивања о акредитацији.

Комисија за акредитацију разматра информације из предмета који је доспео на одлучивање, утврђује његову комплетност, вреднује јасност, разумљивост и довољност информација на основу којих се доноси одлука о акредитацији. Уколико Комисија утврди да информације нису довољне за доношење одговарајућег предлога одлуке, затражиће се додатне информације од тима за оцењивање или оцењиваног тела за оцењивање усаглашености, што може укључити и спровођење допунског оцењивања.

На одлуку о акредитацији која је неповољна по њега, тело за оцењивање усаглашености има право жалбе. Поступак у вези са жалбама утврђен је документу *Решавање приговора и жалби* који је доступан на интернет порталу АТС-а www.ats.rs.

4.5.3 Сертификат о акредитацији и позивање на акредитацију

Ако се након спроведеног поступка акредитације утврди да тело за оцењивање усаглашености испуњава захтеве за акредитацију, АТС доноси Одлуку о акредитацији и издаје телу за оцењивање усаглашености Сертификат о акредитацији са Обимом акредитације. АТС уз Сертификат о акредитацији додељује симбол акредитације и/или комбиновани знак, који тело за оцењивање усаглашености користи у складу са *Правилима за коришћење симбола акредитације, позивање на акредитацију и позивање на статус АТС-а као потписника ЕА МЛА, ИЛАС МРА и ИАФ МЛА споразума*. Сертификат о акредитацији важи четири године.

Акредитовано тело за оцењивање усаглашености може уместо симбола акредитације да се текстуално позива на акредитацију или на статус АТС-а као потписника мултилатералних споразума или да користи комбиноване знакове у складу са *Правилима за коришћење симбола акредитације, позивање на акредитацију и позивање на статус АТС-а као потписника ЕА МЛА, ИЛАС МРА и ИАФ МЛА споразума*.

Акредитовано тело за оцењивање усаглашености се уписује у Регистар акредитованих тела за оцењивање усаглашености.

4.6 Регистар акредитованих тела за оцењивање усаглашености

Регистар акредитованих тела за оцењивање усаглашености садржи следеће:

1. акредитациони број;
2. назив и адресу акредитованог тела за оцењивање усаглашености, укључујући његове локације на којима обавља послове под акредитацијом;
3. основне податке о акредитованом телу за оцењивање усаглашености;
4. информације о статусу акредитације, као и о променама статуса уколико их је било;
5. датум прве и последње акредитације, као и датум истицања важеће акредитације;
6. податке за контакт;
7. важећи обим акредитације.

Регистар је јаван и доступан на интернет порталу АТС-а www.ats.rs.

4.7 Документација акредитованих тела за оцењивање усаглашености која се чува у АТС-у

АТС чува документацију акредитованих тела за оцењивање усаглашености поднету уз пријаву за акредитацију и све записе из поступака оцењивања и одлучивања о акредитацији, у периоду од два циклуса акредитације.

5 АКТИВНОСТИ У ЦИКЛУСУ АКРЕДИТАЦИЈЕ

5.1 Опште

АТС спроводи активности са циљем осигурања да акредитовано тело за оцењивање усаглашености стално испуњава захтеве за акредитацију за послове за које је акредитација додељена.

Ове активности обухватају оцењивање на локацији/локацијама акредитованог тела за оцењивање усаглашености и/или на местима где се обављају активности под акредитацијом, у циљу потврђивања рада акредитованог тела за оцењивање усаглашености у складу са захтевима за акредитацију. Поред тога, активности које АТС спроводи континуирано током целог циклуса акредитације, обухватају прикупљање и анализу свих информација значајних за одржавање статуса акредитованог тела за оцењивање усаглашености.

5.2 Оцењивања у циклусу акредитације (надзорна оцењивања)

5.2.1 Редовна оцењивања у циклусу акредитације

Прво оцењивање у циклусу акредитације се спроводи у интервалу од 6 до 9 месеци од датума додељивања акредитације, уколико није другачије одлучено у поступку одлучивања о акредитацији, а изузетно 12 месеци уколико је акредитација предуслов за овлашћивање/именовање.

Надзорна оцењивања се реализују у складу са програмом оцењивања, по правилу сваке календарске године, користећи примењиве технике оцењивања, водећи рачуна да период између два оцењивања на локацији клијента не може бити дужи од две године.

Интервал између оцењивања у циклусу акредитације, као и примењиве технике оцењивања зависе од резултата реализованих оцењивања, природе утврђених неусаглашености, ефикасности успостављеног система менаџмента, резултата интерних провера, преиспитивања од стране руководства, резултата учешћа у међулабораторијским поређењима и ПТ активностима, резултата разрешења приговора, фреквенције промена у акредитованом ТОУ који могу утицати на статус акредитације и сл.

ТОУ је у обавези да потребну документацију за реализацију надзорног оцењивања достави најкасније 1,5 месеци пре планираног термина реализације. По правилу, тим за оцењивање остаје исти током циклуса акредитације, али ангажован у саставу који одговара планираним активностима оцењивања у складу са програмом оцењивања.

У току једног циклуса акредитације сви поступци оцењивања усаглашености из обима акредитације морају бити оцењени коришћењем прикладних техника оцењивања.

5.2.2 Ванредно оцењивање

Ванредно оцењивање се спроводи по потреби и то:

- када постоје приговори на рад акредитованог тела за оцењивање усаглашености;

- када се у акредитованом телу за оцењивање усаглашености догоде промене које могу утицати на услове под којима је додељена акредитација (промене правног статуса, организације, управљачке структуре, поступака оцењивања усаглашености, материјално-техничких и људских ресурса итд.);
- ако је, након суспензије, потребно да се провери да ли акредитовано тело за оцењивање усаглашености поново испуњава захтеве за акредитацију
- на основу информација о стању у акредитованом тела за оцењивање усаглашености, а које могу да утичу на статус додељене акредитације.

Одлуку о спровођењу ванредног надзорног оцењивања доноси директор АТС-а.

6 ОБНАВЉАЊЕ АКРЕДИТАЦИЈЕ

6.1 Поновно оцењивање

Активности поновног оцењивања започињу најмање 4 месеца пре истека важеће акредитације, достављањем од стране тела за оцењивање усаглашености пријаве за обнављање акредитације са пратећом документацијом која је специфицирана у обрасцу *Пријаве за акредитацију*.

Све фазе поновног оцењивања се реализују као и код почетног оцењивања, изузимајући реализацију прелиминарне посете. За поновно оцењивање се, по правилу, именује различит тим за оцењивање, у односу на тим(ове) који су обављали оцењивање у претходном циклусу акредитације.

6.2 Продужење акредитације

Уколико је акредитовано тело за оцењивање усаглашености поднело пријаву АТС-у за обнављање акредитације у предвиђеном року, а одлука о обнављању акредитације није донета до истека важеће акредитације, а само кашњење је проузроковано од стране АТС-а, директор може донети одлуку о продужењу акредитације, до доношења одлуке о обнављању акредитације, а најдуже до 3 месеца од истека претходне акредитације.

7 ПРОМЕНЕ У ОБИМУ АКРЕДИТАЦИЈЕ

7.1 Проширење обима акредитације

За проширење обима акредитације акредитовано тело за оцењивање усаглашености се може пријавити у било које време током важења акредитације, што укључује и проширење обима акредитације у поступку обнављања акредитације, с тим што се у том случају не подноси пријава за проширење обима акредитације већ се у траженом обиму акредитације идентификују послови оцењивања усаглашености за које тело за оцењивање усаглашености тражи проширење. Оцењивање у сврху проширења обима акредитације се може реализовати кроз самосталан поступак или заједно са редовним оцењивањем у циклусу акредитације.

Проширење обима акредитације не утиче на рок важења акредитације.

7.2 Смањење обима акредитације

Обим акредитације акредитованог тела за оцењивање усаглашености се може смањити на захтев тела за оцењивање усаглашености или након завршеног поступка оцењивања и донете одговарајуће одлуке о акредитацији.

Тело за оцењивање усаглашености има право жалбе уколико је незадовољно одлуком АТС-а о смањењу обима акредитације.

7.3 Остале промене обима акредитације

У сваком тренутку у циклусу акредитације, тело за оцењивање усаглашености може затражити измену важећег обима акредитације, а из разлога промене референтног документа за оцењивање усаглашености (стандард, правилник и др.), промене године издања стандарда и др. Тело за оцењивање усаглашености је у обавези да уз захтев достави и објашњење у вези са захтеваним изменама које укључује и анализу утицаја (impact analysis) на успостављени систем менаџмента. О начину верификације тражене измене (проширење обима акредитације, преглед достављене документације и сл.) и активности које је неопходно спровести, АТС ће одлучивати након анализе достављеног захтева о чему ће тело за оцењивање усаглашености бити обавештено писаним путем.

8 СУСПЕНЗИЈА АКРЕДИТАЦИЈЕ

8.1 Суспензија на захтев

Акредитовано тело за оцењивање усаглашености може током важења акредитације затражити од АТС-а суспензију акредитације, за део или укупан обим акредитације из разлога привремене спречености да обавља акредитоване послове оцењивања усаглашености уз поштовање захтева за акредитацију. Тражена суспензија се може одобрити највише до 6 месеци. Акредитовано тело за оцењивање усаглашености треба да затражи прекид суспензије у писаној форми најмање два месеца пре истека суспензије.

Суспензија акредитације се може укинути на основу резултата спроведеног оцењивања, или на основу достављених адекватних доказа о престанку околности које су довеле до суспензије.

Уколико се не стекну услови за прекид суспензије, АТС ће смањити обим акредитације у оном обиму у којем је изречена суспензија, односно укинути акредитацију уколико је била донета одлука о суспензији акредитације у целини.

Тело за оцењивање усаглашености има право жалбе уколико је незадовољно одлуком АТС-а о смањењу обима акредитације или укидању акредитације.

Трајање суспензије не утиче на рок важења акредитације.

8.2 Принудна суспензија

АТС може суспендовати акредитацију на основу резултата активности у циклусу акредитације, због неиспуњавања захтева за акредитацију или непоштовања уговорних и других обавеза од стране акредитованог тела за оцењивање усаглашености, резултата спроведеног оцењивања или на основу предлога Комисије за акредитацију. Ова суспензија траје најдуже до 6 месеци, а може да обухвати део или цео обим акредитације. Изузетно, уколико је акредитација предуслов за овлашћивање/именовање а дође до измене прописа који регулишу предметну област оцењивања усаглашености, АТС може донети нову одлуку о суспензији акредитације за још најдуже шест месеци, док се тело за оцењивање усаглашености не прилагоди измењеним прописима. Акредитовано тело за оцењивање усаглашености треба да затражи прекид суспензије у писаној форми најмање два месеца пре истека суспензије. Принудна суспензија акредитације може се укинути на основу резултата

спроведеног оцењивања или на основу достављених адекватних доказа о престанку околности које су довеле до суспензије.

Уколико се не стекну услови за прекид суспензије, АТС ће смањити обим акредитације у оном обиму за који је донета одлука о суспензији, односно укинути акредитацију уколико је донета одлука о суспензији акредитације у целини.

Тело за оцењивање усаглашености има право жалбе уколико је незадовољно одлуком АТС-а о принудној суспензији.

Трајање суспензије не утиче на рок важења акредитације.

9 ПРЕСТАНАК АКРЕДИТАЦИЈЕ

9.1 Одустајање од акредитације

Акредитовано тело за оцењивање усаглашености може одустати од додељене акредитације из било којих разлога и у писаној форми затражити од АТС-а повлачење акредитације у било ком тренутку.

9.2 Повлачење акредитације

АТС може повући додељену акредитацију на основу резултата активности у циклусу акредитације, због неиспуњавања захтева за акредитацију или непоштовања уговорних и других обавеза акредитованог тела за оцењивање усаглашености, на предлог Комисије за акредитацију. Посебно, АТС ће покренути процес повлачења акредитације уколико током активности у циклусу акредитације дође до доказа о обмањујућем понашању, намерном давању неистинитих информација или прикривању информација, односно доказа о злоупотреби акредитације или кршењу правила акредитације од стране акредитованог тела за оцењивање усаглашености. Након повлачења акредитације, тело за оцењивање усаглашености је у обавези да АТС-у врати додељени Сертификат о акредитацији и Обим акредитације и обавезе се писаном изјавом да ће предузети све мере да после повлачења акредитације не користи симбол акредитације или комбиноване знакове или да се текстуално више не позива на акредитацију нити на статус АТС-а као потписника ЕА МЛА, ИЛАС МРА и/или ИАФ МЛА споразума.

Тело за оцењивање усаглашености има право жалбе уколико је незадовољно одлуком АТС-а о повлачењу акредитације.

Тело за оцењивање усаглашености, коме је повучена акредитација, може поднети нову пријаву за акредитацију након 6 месеци од датума повлачења акредитације, односно након 12 месеци од датума повлачења акредитације због злоупотребе акредитације или кршења правила акредитације.

10 ПРИГОВОРИ И ЖАЛБЕ

10.1 Приговори

Директор АТС-а одлучује о приговорима од стране било које особе или организације у вези са активностима АТС-а или тела за оцењивање усаглашености, у складу са писаном процедуром *Решавање приговора и жалби*.

АТС мора:

- разматрати оправданост приговора;
- обезбедити да приговор најпре размотри акредитовано тело за оцењивање усаглашености;
- одговорити подносиоцу приговора
- предузети одговарајуће мере и оценити њихове ефекте.

Приговори достављени АТС-у, а који се односе на тела акредитована од стране других акредитационих тела се упућују надлежном акредитационом телу.

10.2 Жалбе

На одлуке о акредитацији може се поднети жалба АТС-у у року од 15 дана од дана достављања одлуке. О жалби одлучује Комисија за жалбе у року од 30 дана од дана пријема жалбе. Комисију за жалбе образује Управни одбор АТС-а.

Одлука Комисије за жалбе је коначна и против ње се може покренути управни спор.

11 ОБАВЕЗЕ

11.1 Обавезе тела за оцењивање усаглашености

Тело за оцењивање усаглашености је у обавези да се у свом раду придржава установљене организације, сопствених правила и поступака који су били основа за добијање акредитације, као и да пружа услуге оцењивања усаглашености својим корисницима поштујући правила акредитације и захтеве за акредитацију.

Тело за оцењивање усаглашености је у обавези да омогући АТС-у и његовим представницима праћење усаглашености са правилима акредитације и одговарајућим захтевима за акредитацију што подразумева, али се не ограничава на:

- омогућавање приступа свим релевантним подручјима рада тела за оцењивање усаглашености, што укључује потребне аранжмане за проверу усаглашености са правилима акредитације на свим локацијама где се обављају послови под акредитацијом;
- стављање на располагање докумената и записа који се односе на послове оцењивања усаглашености под акредитацијом када то АТС захтева, а у циљу омогућавања оцењивања ради потврђивања одржавања акредитације;
- плаћање трошкова акредитације у прописаним роковима, у складу са Одлуком о висини трошкова акредитације;
- обавезу да одмах обавести АТС о свим променама које имају утицаја на статус акредитације, односно
 - промене у правном, власничком или организационом статусу;
 - промене организације, руководства и кључног особља;
 - промене овлашћених особа за потписивање исправа о усаглашености, где је применљиво;
 - промене политика, ресурса и локација;

- промене садржаја шеме за оцењивање усаглашености (нпр. сертификационе шеме);
- промене састава комисије за сертификацију и других органа које одражавају утицај заинтересованих страна за сертификацију, где је применљиво и
- остале промене које имају утицаја на испуњавање захтева за акредитацију.

Након анализе могућег утицаја насталих промена на статус акредитације, АТС ће одлучити о начину верификације истих, што може укључити и оцењивање на локацији тела за оцењивање усаглашености.

Акредитовано тело за оцењивање усаглашености је такође у обавези да:

- своју акредитацију не користи на начин који би угрожавао репутацију АТС-а, водећи нарочито рачуна да се таквим коришћењем не ствара недоумица у погледу обима и садржаја додељене акредитације и да не даје никакве изјаве о својој акредитацији које се, по овим правилима, могу сматрати злоупотребом додељене акредитације;
- у случају било каквих недоумица око коришћења акредитације која му је додељена, обрати АТС-у за добијање аутентичног тумачења;
- у уговоре са корисницима услуга или у своје исправе о усаглашености не уноси било какве одреднице које наводе на закључак да је акредитацијом, предмет оцењивања усаглашености потврђен од стране АТС-а;
- у случају суспензије акредитације делимично или у целини, мора одмах да престане да издаје исправе о усаглашености (укључујући и налепнице), као и друга документа које садрже симбол акредитације или комбиноване знакове или позивање на акредитацију или на статус АТС-а као потписника мултилатералних споразума у складу са Правилима за коришћење симбола акредитације, позивање на акредитацију и позивање на статус АТС-а као потписника ЕА МЛА, ИЛАС МРА и ИАФ МЛА споразума и који се односи на активности за које је акредитација суспендована, као и на веб-страници;
- након повлачења акредитације врати АТС-у Сертификат о акредитацији и Обим акредитације; након престанка акредитације, истеком или укидањем треба да престане са изношењем било каквих тврдњи да је и даље акредитовано или да дистрибуира било какав документ/предмет који би садржао симбол акредитације или комбиноване знакове или текстуално позивање на акредитацију или статус АТС-а као потписника мултилатералних споразума у складу са *Правилима АТС-а за коришћење симбола акредитације, позивање на акредитацију и позивање на статус АТС-а као потписника ЕА МЛА, ИЛАС МРА и ИАФ МЛА споразума*, што подразумева и уклањање истих са веб-странице;
- уколико је акредитација укинута писано обавести своје клијенте и наложи им да престану са употребом симбола акредитације, уколико је примењиво и о томе обавести АТС писаним путем;
- обезбеди чување исправа о усаглашености и припадајућих записа у току једног циклуса акредитације;
- обезбеди чување записа у вези насталих инцидентних ситуација које се односе на безбедност производа обухваћених обимом акредитације, као и записе од стране

корисника његових услуга или треће стране (на пример записи правосудних органа) и податке о предузетим мерама у вези насталих инцидентних ситуација;

- достави АТС-у детаље о мерама правосудних органа, које су предузете против њега, а у вези пружених услуга из обима акредитације;
- када су овлашћена/именована од стране надлежних органа на основу акредитације редовно извештавају АТС о важећем статусу овлашћивања/именовања (добивање, одузимање и сл.).

Акредитовано сертификационо тело односно тело које је поднело пријаву за акредитацију, је у обавези да сваке године, а на захтев АТС-у достави:

- ажурну листу сертификованих клијената;
- листу консултаната који су били ангажовани на успостављању система менаџмента њиховим сертификованим клијентима;
- ажурну листу аудитора/проверавача/оцењивача са следећим информацијама: име и презиме, квалификације, радно искуство, техничка компетентност (нпр. ЕА код, област сертификације) и списак клијената које су оцењивали;
- листу земаља у којима сертификационо тело издаје акредитоване сертификате и број издатих сертификата у свакој земљи;
- листу земаља у којима сертификационо тело спроводи активности сертификације са фиксних локација (сталне просторије сертификационог тела где се обављају послови сертификације и/или управља сертификационим телом, без обзира на њихово место и однос са сертификационим телом);
- листу земаља из којих сертификационо тело ангажује особље за обављање послова оцењивања усаглашености (интерно или екстерно особље које спроводи активности сертификације у име сертификационог тела) за спровођење активности сертификације;
- да предочи механизме којима управља свим активностима које се одвијају на локацијама у иностранству или које изводи ангажовано особље за обављање послова оцењивања усаглашености.

Акредитовано сертификационо тело за сертификацију система менаџмента, осим наведених листа, у обавези је и да до краја јануара сваке године достави АТС-у следеће податке (према земљи и према стандарду по коме обавља сертификацију): број акредитованих сертификата који су важећи на крају децембра, број аудитора/проверавача/оцењивача, број остварених преноса сертификације, број закаснелих провера и број остварених проверавач дана, на основу упутства које ће том приликом добити од АТС-а.

Сертификационо, односно контролно тело, пре пријаве за акредитацију мора имати реализовану најмање једну сертификацију, односно контролисање за сваку пријављену шему сертификације односно област контролисања.

Сертификационим телима за сертификацију система менаџмента акредитација може бити додељена само за ЕА кодове/категорије ланца исхране/техничке области, за које је сертификационо тело извршило доношење одлуке о сертификацији – доделило сертификацију.

Уколико је акредитација предуслов за именовање/овлашћивање, акредитација може бити додељена и уз осведочење у рад тела за оцењивање усаглашености у симулираним условима.

Именовано/овлашћено акредитовано тело за оцењивање усаглашености је у обавези да обавести АТС о свом првом оцењивању усаглашености ради осведочења АТС-а у рад у реалним условима. Уколико осведочење не буду омогућено до првог редовног надзорног оцењивања, АТС ће смањити, односно повући додељену акредитацију.

Акредитована тела за оцењивање усаглашености могу бити суочена са ситуацијом (из техничких или економских разлога) да у одређеном временском периоду не обављају поједине активности оцењивања усаглашености за које су акредитовани. Ове активности се називају „успаване активности”.

АТС ће омогућити одржавање ових активности у обиму акредитације под условом да се одржавају сва документа која су неопходна за управљање пословима, да се одржавају ресурси (особље и опрема) за обављање ових послова и да се прате стандарди/прописи/друга релевантна документа у вези са овим активностима, да се утврде мере које треба предузети у случају да се активности наставе. Активност се проглашава „успаваном” годину дана након последњег обављања активности односно када се активност не обавља годину дана. Ова активност односно послови оцењивања усаглашености могу бити део обима акредитације најдуже две године. О првом поновном активирању „успаваних активности” тело за оцењивање усаглашености је у обавези да обавести АТС, који ће одлучити о активностима које ће предузети како би се новонастала ситуација верификовала. Ове активности могу да обухвате и осведочење у рад тела за оцењивање усаглашености.

Након две године, АТС ће смањити, односно повући додељену акредитацију за послове оцењивања усаглашености за успаване активности.

Сертификационо тело за сертификацију система менаџмента не сме под акредитацијом да нуди и пружа услуге сертификације система менаџмента у складу са стандардима које АТС користи за акредитацију тела за оцењивање усаглашености (нпр. ISO/IEC 17025, EN ISO 15189 и сл.).

Детаљи у вези позивања на статус акредитације и коришћење симбола акредитације су утврђени правилима за коришћење симбола акредитације и позивање на акредитацију. АТС ће, у случају некоректног позивања на акредитацију и коришћења симбола акредитације предузимати мере које могу укључити захтев за корективним мерама, ванредно надзорно оцењивање, суспензију или укидање акредитације.

Тело за оцењивање усаглашености је у обавези да се приликом обављања акредитованих активности у иностранству, постојања локација тела за оцењивање усаглашености у другим земљама, придржава *Правила прекограничне акредитације* која су доступна на интернет порталу www.ats.rs.

Тело за оцењивање усаглашености је у обавези да у случају потребе осведочења у рад АТС-а од стране тима за оцењивање из ЕА или друге међународне организације за акредитацију, у оквиру којих АТС има потписан мултилатерални споразум о међусобном признавању, прими током оцењивања од стране АТС-а, чланове тима за оцењивање из ЕА или друге међународне организације за акредитацију, који ће пратити и посматрати рад тима за оцењивање АТС-а.

Тело за оцењивање усаглашености је у обавези да учествује у међулабораторијским поређењима (interlaboratory comparison-ILC) и програмима за испитивања оспособљености (proficiency testing-PT), у складу са *Правилима о учешћу у међулабораторијским поређењима и програмима за испитивање оспособљености* која су доступна на интернет порталу www.ats.rs.

11.2 Обавезе АТС-а

11.2.1 Обавезе према телима за оцењивање усаглашености

АТС је у обавези да обезбеди:

- да се поступци оцењивања ограниче на оцену усаглашености са захтевима за акредитацију;
- да особље које учествује у поступцима акредитације буде компетентно независно и непристрасно;
- очување поверљивости информација и података до којих се дође у поступку акредитације;
- јавну доступност ажурних информација о додељеним акредитацијама;
- правовремено информисање о променама захтева за акредитацију узимајући, по потреби, у обзир мишљења заинтересованих страна, као и о начинима на који ће верификовати да ли је свако акредитовано тело за оцењивање усаглашености извршило неопходна прилагођавања;
- информације о обезбеђењу прихватљиве следљивости резултата мерења;
- о међународним аранжманима у које је укључено.

11.2.2 Обавезе према међународним организацијама за акредитацију

АТС као потписник мултилатералних аранжмана о међусобном признавању (ЕА МЛА, ИЛАС МРА и ИАФ МЛА) поштује све релевантне ЕА, ИЛАС и ИАФ обавезујуће смернице које се односе на поступак акредитације, односно на акредитациона тела и тела за оцењивање усаглашености.

Списак обавезујућих и информативних докумената, које су издале међународне организације за акредитацију дат је у документу ЕА-INF/01, чије важеће издање је доступно на адреси <http://www.european-accreditation.org>.

АТС као потписник ЕА МЛА поштује захтеве из документа ЕА-1/06 који садржи критеријуме за потписивање и одржавање ЕА МЛА.

12. ПРЕКОГРАНИЧНА АКРЕДИТАЦИЈА

Политика коју АТС примењује у поступку акредитације тела за оцењивање усаглашености са седиштем изван територије Републике Србије и тела за оцењивање усаглашености из Републике Србије која обављају послове оцењивања усаглашености у иностранству, утврђена је *Правилима прекограничне акредитације*.

в.д. ДИРЕКТОРА

проф. др Ацо Јанићијевић